

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

МОДЕЛІ І МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до лабораторних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою, протокол№..... від..... (до 25.04.2016)

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «**МОДЕЛІ І МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ**» є формування навичок опису альтернатив прийняття рішень, формування критеріїв прийняття рішень, формування дерев рішень і розрахунків його параметрів, формулювання багатокритеріальної задачі, конструювання суперкритеріїв (адитивного, мультиплікативного або ін.) для багатокритеріальних задач, використання методу аналізу ієрархій для ранжирування альтернатив відповідно до групових експертних оцінок, використання програмних пакетів для підтримки прийняття рішень в умовах визначеності (багатокритеріальності), ризику і невизначеності (Expert Choice, Decision Grid, Decision Pro), організування прийняття колективних рішень у малих групах.

У ході лабораторних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з відповідними програмними продуктами.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «**МОДЕЛІ І МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ**» на лабораторні заняття відводиться ... год. навчального часу.

Лабораторні заняття з навчальної дисципліни «**МОДЕЛІ І МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ**» проводяться у спеціально оснащених обчислювальних центрах Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

За результатами виконання завдання на лабораторному занятті здобувачі формують теку з електронними результатами виконання та захищають їх перед викладачем.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для лабораторних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль I. «Основи теорії прийняття рішень»							
1.	Тема 1. Методи вирішення багатокритеріальних задач. Основні прийоми роботи у пакеті Decision Grid.	Формування навичок вирішення багатокритеріальних задач за допомогою сучасного програмного	- определить критерии оценки альтернатив (кроме указанных в задании,	...	Захист ЛР	Decision Grid	Основна: []. Додаткова: [Ошибка! Источники ссылки не найден.]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
		забезпечення.	если это необходимо) – количественные, качественные, иерархические; - разработать альтернативные решения (не менее четырех); - определить оценки каждой альтернативы по каждому критерию; - задать базовые веса критериев				
2.	Тема 2. Настройка таблиці рішення для ОПР. Оцінка альтернатив при наявності невизначенності	Формування навичок оцінювання альтернатив при наявності невизначенності	- провести настройку сценария для конкретного пользователя, установив пороговые значения для количественных критериев, значение отсека для одного или нескольких критериев. - провести последовательные эксперименты, изменяя пороговые значения и	...	Захист ЛР	Decision Grid	Основна: []. Додаткова: []

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
			установлювати значення отсечення для різних критеріїв				
	Тема 3. Аналіз чутливості моделей вибору	Формування навичок аналізу чутливості моделей вибору	Провести: - аналіз отриманих оцінок альтернатив при використанні неопределених оцінок по деяким, найбільш змінливим критеріям; - аналіз стійкості отриманих оцінок для альтернатив при наявності неопределеності в оцінках альтернатив по деяким критеріям; - аналіз чутливості рішення при змінливості всіх оцінок для альтернатив, визначити поріг чутливості.	...	Захист ЛР	Decision Grid	Основна: []. Додаткова: []
Разом за змістовим модулем I							
Змістовий модуль II. «Групові рішення»							
	Тема 4. Групові рішення багатокритеріальних задач. Принципи Кондорсе та Борда	Формування навичок застосування різних підходів до прийняття групових рішень	Сформулювати лист Excel для обробки групових рішень у відповідності принципам		Захист ЛР	Excel	Основна: []. Додаткова: []

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання для лабораторних занять	Кількість годин	Форма контролю	Необхідне ПЗ*	Література
			Кондорсе та Борда				
	Тема 5. Побудова моделі групового рішення в пакеті Expert Choice	Формування навичок вирішення задач групового вибору за допомогою сучасного програмного забезпечення.	- провести побудову моделі групового рішення методом аналізу ієрархій у пакеті Expert Choice; - сформувати критерії групи експертів, їхні ваги, альтернативи, та ціль прийняття рішення	...	Захист ЛР	Expert Choice	Основна: [] Додаткова: []
	Тема 6. Аналіз чутливості моделей групового вибору	Формування навичок аналізу чутливості моделей групового вибору	провести послідовні експерименти, змінюючи пріоритети критеріїв та переваг альтернатив		Захист ЛР	Expert Choice	
Разом за змістовим модулем II							
Разом за навчальною дисципліною							

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторне заняття № 1 ОСНОВНЫЕ ПРИЕМЫ РАБОТЫ В ПАКЕТЕ *Decision Grid*

Завдання:

Составить таблицу решения, провести ее анализ и выделить оптимальное (приемлемое) решение для данной задачи. При составлении таблицы решения необходимо

- определить критерии оценки альтернатив (кроме указанных в задании, если это необходимо) – количественные, качественные, иерархические;
- разработать альтернативные решения (не менее четырех);

- определить оценки каждой альтернативы по каждому критерию;
- задать базовые веса критериев.

Мета заняття: Формування навичок вирішення багатокритеріальних задач за допомогою сучасного програмного забезпечення.

Основні теоретичні відомості:

Знання про багатокритеріальність, формування суперкритерію, адитивні та мультиплікативні критерії, методи вирішення багатокритеріальних задач.

Хід роботи.

1. постановка задачі;
2. описание критериев и подкритериев;
3. описание альтернатив;
4. получение таблицы решения;
5. выводы по полученным результатам сравнения альтернатив.

Очікуваний результат виконання завдання:

Отчет по лабораторной работе должен содержать:

1. полную постановку задачі;
2. описание всех критериев и подкритериев с указанием единиц измерения, весов, порогов;
3. описание всех альтернатив;
4. распечатку таблицы решения;
5. выводы по полученным результатам сравнения альтернатив

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для лабораторних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		

35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до лабораторних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для лабораторних занять	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗЛЗ1	ЗЛЗ2	...				...	ЗЛЗ..	ЗЛЗ..				
Максимальна кількість балів													

ЗЛЗ – лабораторне завдання.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

...

5.2. Додаткова

...

5.3. Ресурси Інтернет

...